

Gebrek aan concurrentie subsidies EU

► DEN HAAG

DE ALGEMENE REKENKAMER WIL AF VAN DE MANIER WAAROP DE MEESTE EUROPESE SUBSIDIES IN NEDERLAND WORDEN VERDEELD. HET PRINCIPE 'WIE HET EERST KOMT, HET EERST MAALT' ZORGT ERVOOR DAT ORGANISATIES TE WEINIG WORDEN GESTIMULEERD MET INNOVATIEVE VOORSTELLEN TE KOMEN.

Deze week is de inschrijving voor Europese subsidies in de periode 2014-2020 geopend. In een rapport pleit de Rekenkamer voor meer concurrentie bij het toekennen van met name subsidies voor regionale ontwikkeling. Ook moet vooraf beter worden geformuleerd welk doel de subsidie dient, zodat het effect achteraf ook meetbaar is. 'De huidige manier van subsidieverdeling is er vooral op gericht om voldoende projecten te vinden, zodat het beschikbare geld ook op komt', zegt Joost Aerts, woordvoerder van de Rekenkamer.

Mayko Slinkman, directeur van ERAC, een adviesbureau voor Europese subsidies, deelt de kritiek van de Rekenkamer. Volgens hem is er gebrek aan competitie. 'Hierdoor worden subsidies te snel gezien als een aanvulling op de begroting.' Volgens hem wordt ook onvoldoende gekeken of projecten kunnen overleven zodra de subsidie stopt.

Nederland ontving in de periode 2007-2013 ongeveer een miljard euro uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling. Dit geld wordt grotendeels be-

steed aan projecten die de werkgelegenheid en concurrentiekracht van regio's moeten verbeteren. Bij de verdeling van de subsidies werden projecten op volgorde van binnenkomst gehonoreerd. Te laat ingediende voorstellen vallen buiten de boot, ook wanneer ze in potentie effectiever zijn. De Rekenkamer adviseert daarom de voorstellen naast elkaar te leggen en subsidie toe te kennen aan projecten die tegen de minste kosten het hoogste effect kunnen bereiken. Samenwerkingsverband Noord-Nederland, dat Europese subsidies in de drie noordelijke provincies verdeelt, gaat de komende zeven jaar experimenteren met het toewijzen van subsidies op basis van competitie.

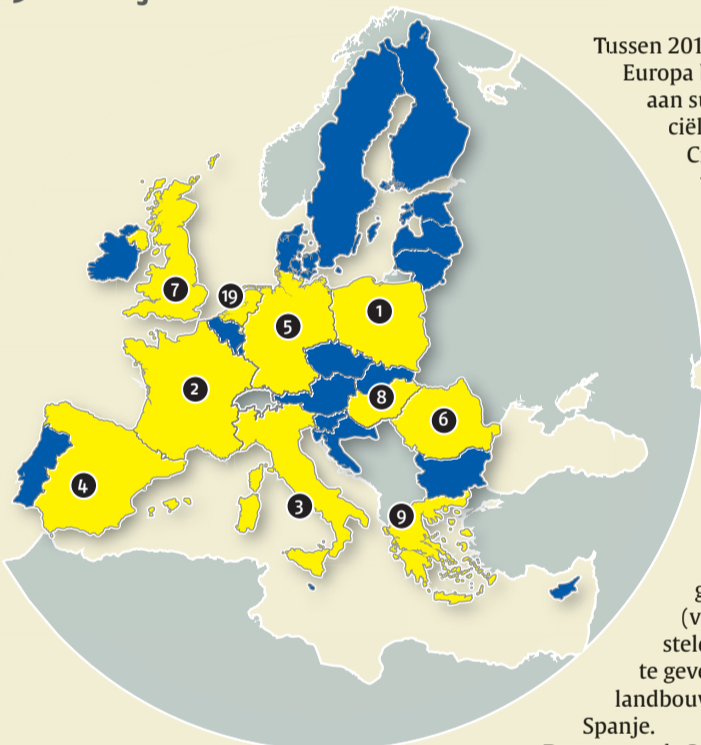
Het *Nederlands Dagblad* onderzocht de wijze waarop bijna 900 miljard euro aan subsidies en andere financiële steun vanuit Brussel wordt verdeeld over de lidstaten. Grofweg tachtig procent van het geld wordt door lidstaten zelf verdeeld. Over twintig procent van de fondsen beslist Brussel. Voor deze fondsen, vooral gericht op innovatie, worden alleen de beste projecten met een subsidie beloond. Nederlandse organisaties zijn bijzonder succesvol in het bemachtigen van deze subsidies. Uit het grootste fonds van 40 miljard euro stroomde de afgelopen zeven jaar 7 procent naar Nederland, terwijl ons land maar 5 procent bijdroeg.

►► zie ook [Zeven pagina 10](#)

Subsidiestroom van Brussel tot Zeeman

Komende week laten organisaties zien wat zij doen met Europese subsidies tijdens de 'Europa om de hoek'-dagen. De miljarden uit het Europees subsidiecircus worden op een ingewikkelde manier verdeeld. Vanaf deze week kunnen organisaties zich weer inschrijven om kans te maken op subsidie. Een overzicht van Brussel tot de werknemerstraining bij de Zeeman.

900 miljard in kas

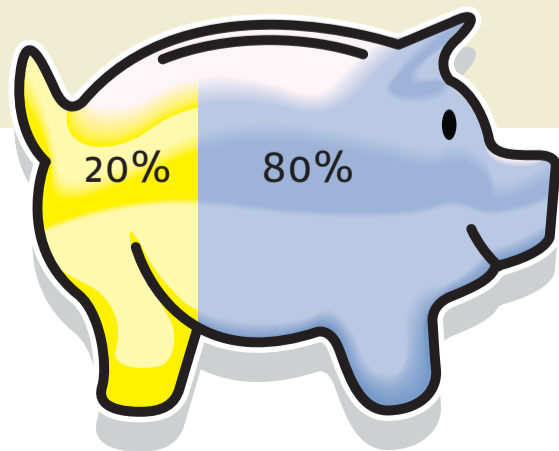

Tussen 2014 en 2020 verdeelt Europa bijna 900 miljard euro aan subsidies en andere financiële steun onder lidstaten. Circa 80 procent daarvan is vooraf aan de verschillende landen toegewezen. Daarin zitten vooral landbouwsubsidies, maar ook subsidies voor onder andere achtergebleven regio's en werkgelegenheidsprojecten. Hiervan is in de komende jaren 6,3 miljard euro voor Nederland gereserveerd. Europese landen die het meeste subsidiegeld krijgen, zijn Polen (veel geld om achtergestelde gebieden een impuls te geven), Frankrijk (met name landbouwsubsidies), Italië en Spanje.

De resterende 20 procent, zo'n 180 miljard euro, wordt in Brussel zelf verdeeld. Daaronder vallen fondsen met wervende namen als 'Horizon 2020' (79 miljard, bestemd voor onderzoek en innovatie) en Connecting Europe (50 miljard, voor vervoer, energie en internet). Fondsen in deze categorie zijn niet vooraf verdeeld over de lidstaten. Overheden, universiteiten, en bedrijven moeten daarop intekenen. Brussel kiest dan het beste plan uit. Op die manier kan dus een Portugees bedrijf een Nederlandse concurrent aftroeven. En andersom natuurlijk.

►► dit artikel kwam tot stand dankzij informatie van: Algemene Rekenkamer, Samenwerkingsverband Noord Nederland, adviesbureau ERAC, Europese Commissie, TNO, Zeeman en Datacentrum Target

LANDEN MET HOOGSTE SUBSIDIES UIT BRUSSEL PERIODE 2014-2020	
1. Polen	101,8 miljard euro
2. Frankrijk	69,2 miljard euro
3. Italië	62,7 miljard euro
4. Spanje	62,6 miljard euro
5. Duitsland	56 miljard euro
6. Roemenië	40 miljard euro
7. Verenigd Koninkrijk	34,4 miljard euro
8. Hongarije	31,6 miljard euro
9. Griekenland	30,6 miljard euro
19. Nederland	6,4 miljard euro

naar Nederland

Van de circa 6,3 miljard euro subsidie die Europa tot 2020 aan Nederland heeft toegewezen, gaat het leeuwedeel naar landbouwsubsidies: 4,5 miljard euro aan directe landbouwsubsidies en 607 miljoen euro voor een fonds voor plattelandontwikkeling. Twee andere belangrijke subsidiepotjes voor Nederland zijn het Europees Sociaal Fonds (507 miljoen euro tot 2020) en een fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO). Vanuit die fondsen worden breed uiteenlopende projecten gefinancierd van toerisme tot wetenschap. Het fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) is verdeeld over vier Nederlandse regio's. Dat fonds financiert projecten in zwakke regio's, bijvoorbeeld een nieuw viaduct om de lokale economie te stimuleren. Nederland krijgt in de periode 2014-2020 nog maar 500 miljoen euro (in plaats van 830 miljoen euro) uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Het ESF-geld komt in de komende jaren vooral terecht bij gemeenten. Zij kunnen daarmee arbeidsgehandicapten, ouderen zonder baan en jeugdwerklozen ondersteunen. Ook blijft een deel van het fonds beschikbaar voor het bedrijfsleven. Nederland betaalt meer aan Brussel dan dat er terugkomt. In 2012 droegen we bijvoorbeeld 6,08 miljard euro af en ontvingen we 2,12 miljard euro Europese steun.

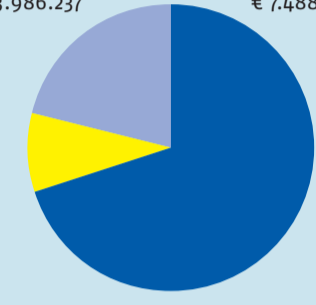
op naar Brussel!

Een voor Nederland belangrijke subsidiepot is de 79 miljard euro die Brussel tussen 2014 en 2020 beschikbaar stelt voor projecten op het gebied van onderzoek en innovatie; het 'Horizon 2020'-programma. De voorganger van dat programma (toen nog een pot van 40 miljard euro) was voor Nederland in 2012 de belangrijkste subsidiestroom – na de landbouwsubsidies. Nederland betaalde 5 procent van de beschikbare 40 miljard euro, maar kreeg 7 procent terug in de vorm van subsidies (zie grafiek 'zevende kaderprogramma'). 28 procent van de Europese subsidies die Nederland in dat jaar ontving, kwamen uit dat fonds. De Nederlandse overheid zet daarom in op het binnenhalen van meer van dit soort innovatiesubsidies uit Brussel. Vanaf 1 mei kunnen organisaties zich hiervoor inschrijven. Een ander voorbeeld is het Europees Globaliseringsfonds waarin 150 miljoen euro is vrijgemaakt tot 2020 om de gevolgen van massaaltslagen op te vangen. Enkele jaren geleden maakte het bouwbedrijf Heijmans gebruik van dat globaliseringsfonds: het bedrijf kreeg bijna vier ton voor onder andere het mobiliteitscentrum uit het sociaal plan en coaches om werkloze 55-plussers te begeleiden.

beste idee wint

Vier landsdelen verdelen de 500 miljoen euro uit het fonds voor regionale ontwikkeling. Noord-Nederland ontvangt in verhouding tot het aantal inwoners het meeste geld: 104 miljoen euro. Vier jaar geleden kregen de drie noordelijke provincies nog 169 miljoen. Het geld is een belangrijke aanjager van de regionale economie. Dankzij Europese subsidies krijgen bedrijven makkelijker krediet, wat op de kapitaalmarkt momenteel lastig is. Samenwerkingsverband Noord Nederland verwacht echter dat het voor de regio belangrijke fonds over zeven jaar verder zal slinken en wijst bedrijven en organisaties op de mogelijkheden om in Brussel subsidie te bemachtigen. Noord-Nederland verlaat de komende zeven jaar daarom het principe dat wie het eerst komt, het eerst maalt, zoals dat jaren gold rond Europese subsidies. In ruil daarvoor wordt net als in Brussel het geld verdeeld aan de projecten met het beste plan. De betrokken provincies hopen dat partijen op die manier nuttige ervaring opdoen en ook eerder succes hebben als om andere subsidies in Brussel moeten strijden. Europese subsidies moeten altijd worden aangevuld met investeringen van andere partijen. Vaak dragen initiatiefnemers bij aan de kosten, maar ook de landelijke en provinciale overheid stoppen veel geld in de projecten. De bijdrage van het ministerie van Economische Zaken slinkt

EFFECT VAN DE EUROPESE SUBSIDIES NOORD-NEDERLAND (2000-2006)

Subsidie Europa	356,6 miljoen euro
Bijdrage van bedrijven	2,8 miljard euro
Bijdrage overheden	843,4 miljoen euro
Totale investeringen	4 miljard euro

RENDEMENT UIT INVESTERINGEN

Aantal nieuwe banen	13.400
Aantal betrokken ondernemingen	15.400
Uitgelokte vervolginvesteringen	3,1 miljard euro

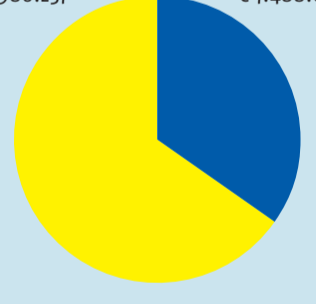
BRON: SAMENWERKINGSVERBAND NOORD-NEDERLAND

de komende zeven jaar echter van tachtig naar twintig miljoen euro. De provincies droegen de afgelopen periode 34 miljoen euro bij.

datacentrum voor dijkgraaf en astronomie

Waar ligt het verste sterrenstelsel? Wanneer breekt de dijk door? Het datacentrum Target in Groningen helpt wetenschappers, overheden en bedrijven bij het vinden van antwoorden op dergelijke vragen. In het Zernikegebouw van de Rijksuniversiteit Groningen staan megacomputers die grote hoeveelheden informatie verwerken die betrokken partijen gebruiken bij hun werk. Op 10 mei zet Target de deuren open in het kader van de 'Europa om de hoek' dagen. De mogelijkheden van het datacentrum zijn eindeloos, zegt sterrenkundige Gijs Verdoes Kleijn, betrokken bij Target. Zo wordt informatie van sensoren in de Groningse dijken verwerkt zodat bij verzakking van de dijken een signaal wordt afgegeven. Het Nationaal Archief laat het datacentrum middeleeuwse teksten ontcijferen. De bouw van het datacentrum kost miljoenen. Volgens Verdoes Kleijn is de Europese subsidie daarbij cruciaal geweest. 'Hun bijdrage helpt ons om meerdere disciplines bij elkaar te brengen. Normaal gesproken kunnen sterrenkundigen hun geld niet makkelijk steken in een project waar ook een dijkgraaf van meeprofitert', aldus de sterrenkundige. Target wil ook de komende periode beroep doen op Europese steun. Maakt dat niet lui? De sterrenkundige denkt van niet. 'In de wetenschap zijn we gewend aan budgetten die elke vier jaar opnieuw bevochten moeten worden. Het houdt juist scherp om je meerwaarde aan te tonen.'

DATACENTRUM TARGET

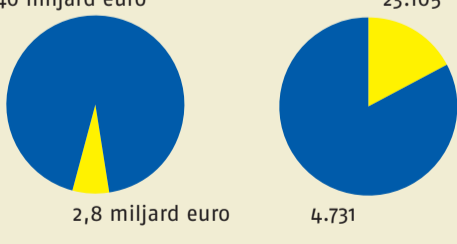
Overige investeringen	€ 7.488.600
EU subsidies	€ 13.986.237

betere cassières Zeeman dankzij Brussel

Bankmedewerkers, winkelpersoneel van de Hema, Zeeman of Bijenkorf: duizenden werknemers hebben in de afgelopen jaren een opleiding genoten die mede werd betaald uit het Europees Sociaal Fonds (ESF). Op de website europaomdehoek.nl is onder andere te zien welke bedrijven gebruikmaken van deze Europese subsidies. Zo kreeg textielketen Zeeman tussen 2007 en 2010 in totaal 650.000 euro subsidie om ruim 3500 medewerkers bij te scholen. Daarmee werd de kennis en inzetbaarheid van onder meer verkoopmedewerkers, chauffeurs en filiaalmanagers vergroot. De scholing moet bijdragen aan een betere concurrentiepositie van de textielke-

SUBSIDIES ZEVENDE KADERPROGRAMMA (2007-2013)

Toegekende financiering Nederlandse projecten	2,8 miljard euro
Totale omvang fonds	40 miljard euro
Aantal toegekende projecten Nederland: 4.731 (20% van het totaal)	4.731
Totaal aantal toegekende projecten: 23.105	23.105

BRON: RIJKSDIENST VOOR ONDERNEMEND NEDERLAND

onderhoudsboekje voor snelwegen

Het onderhoud van snelwegen wordt steeds vaker uitbesteed, maar van veel wegen ontbreekt een eenduidige administratie van het onderhoud. Hierdoor wordt bijvoorbeeld onderhoud vroeger uitgevoerd dan nodig is. Door het wegennetwerk beter in kaart te brengen, zijn grote besparingen in onderhoud te boeken. Rijkswaterstaat en TNO ontwerpen samen met collega's uit Zweden en Frankrijk een computersysteem waarin wegbeheerders uniform bij kunnen houden welke werkzaamheden wanneer zijn uitgevoerd. Het systeem moet voor heel Europa bruikbaar worden, wat de reden was voor de toekenning van subsidie uit het 'Zevende Kaderprogramma' dat in Brussel wordt verdeeld. In totaal krijgt het project 2 miljoen euro, wat wordt aangevuld tot 3,5 miljoen euro met geld van projectdeelnemers. Dit ICT-probleem was zonder subsidie uit Brussel waarschijnlijk niet opgelost.

Andere projecten die meestreden voor een subsidie en die bemachtigden, gingen over ziekenhuiszorg en straatverlichting. Welke projecten afvallen, wordt niet bekendgemaakt.